

2. Ступакова О. В. Гендерні особливості ставлення працівників слідчих підрозділів органів внутрішніх справ до соціально-професійного оточення: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06. Харків, 2011. 20 с.
3. Сопов В. Ф., Карпушина Л. В. Морфологический тест жизненных ценностей: руководство по применению: метод. пособие. Самара: Изд-во СамИКП СНЦ РАН, 2002. 56 с.
4. Бажин Е. Ф., Эткин А. М. Цветовой тест отношений (ЦТО). Л., 1985. 18 с.
5. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии. СПб.: Речь, 2004. 350 с.

Надійшла до редколегії 16.09.2016

ПОПОВА Г. В. ГЕНДЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЖИЗНЕННЫХ ПРИОРИТЕТОВ ПРАВООХРАНИТЕЛЕЙ

Приведены результаты исследования гендерных особенностей жизненных приоритетов и их эмоционального восприятия правоохранителями. Показано, что как у женщин, так и у мужчин есть расхождения между декларируемым представлением относительно собственных жизненных приоритетов и эмоциональным отношением к ним. У женщин вытесняется традиционная дилемма «работа или семья», у мужчин вытесняется ориентация на более гуманные ценности по сравнению с традиционно-силовыми. Такие расхождения между сознательно декларируемым и эмоциональным подсознательным отношением к указанным ценностям могут вызвать кризисные состояния, что, в свою очередь, может негативно влиять на выполнение служебных обязанностей.

Ключевые слова: *гендерные особенности, жизненные приоритеты, эмоциональное восприятие ценностей, правоохранители.*

POPOVA H. V. GENDER CHARACTERISTICS OF THE LIFE PRIORITIES OF THE LAW-ENFORCEMENT OFFICERS

The paper contains the results of the research of gender characteristics of the life priorities of the law-enforcement officers. The paper proves the difference between the claimed attitude and real emotional attitude towards the personal life priorities.

Comparing to men, women give more value to the professional life. Women pay the major part of their time to the professional life, considering it to be the main sense of life for a human being. They strive for independence. The most important for them is to save the ingenuity of their personality, views, beliefs and the lifestyle.

Men give their preference to the following: physical activity, self-development, moral satisfaction in all life aspects. Men try to avoid stereotypes. Most of all they value the opportunity to interact and communicate with other people. Thus, comparing to women, men's declared priorities are more varied. The traditional dilemma «work or family» is repressed for women. Men repress the more humanistic values. The values which are declared on the conscious level do not coincide with the emotional attitude to them for both men and women. Such discrepancies may cause personality crises, which may influence the job performance.

Keywords: *gender characteristics, life priorities, emotional perception values, law-enforcement officers.*

УДК 159.925

С. В. ХАРЧЕНКО,

кандидат психологических наук, доцент,

доцент кафедры педагогики та психології факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5149-7892>

МЕТОДИ РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Для повноцінного розвитку соціального інтелекту особистості потрібні певним чином організоване набуття людиною соціального досвіду й інтенсивна практика взаємодій. Метою роботи було узагальнення соціально-психологічних та психолого-педагогічних методів, які впливають на розвиток здібностей соціального інтелекту спеціалістів професій типу «людина – людина». Наведено структуру соціально-психологічного тренінгу, який, на думку автора, є провідним у вдосконаленні здібностей соціального інтелекту в юнацькому віці та дорослої людини.

Ключові слова: *соціальний інтелект, спілкування, методи розвитку соціального інтелекту, соціально-психологічний тренінг.*

Kharchenko, S.V. (2016), "Methods of Developing Abilities of the Social Intellect in the Process of Professional Training" ["Metody rozvytku zdibnosti sotsialnoho intelektu v protsesi fakhovoi pidhotovky"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 154–159.

Постановка проблеми. Ефективному функціонуванню суб'єкта в різноманітних сферах діяльності сприяє розвинутий соціальний інтелект. Соціальний інтелект регулює міжособистісне спілкування, забезпечує отримання та обробку максимуму інформації про поведінку людей, розуміння мови невербального спілкування, формулювання швидких і точних думок про інших людей та соціальні групи, дозволяє успішно прогнозувати їх реакції в певних умовах тощо. Вчені вважають, що соціальний інтелект є чинником вдалого пристосування до різноманітних соціальних груп, успішної адаптації молодих спеціалістів на ринку праці та будови кар'єри, ресурсом інноваційної діяльності тощо.

Стан дослідження. Соціальний інтелект формується впродовж усієї соціалізації людини. Найчастіше сенситивними періодами щодо розвитку здібностей соціального інтелекту автори називають дошкільний, молодший шкільний та підлітковий вік. Вченими напрацьовані певні методи розвитку соціального інтелекту, починаючи з дошкільного віку (І. Ю. Ісаєва, О. В. Макаров, А. А. Мельник, Е. Ю. Нікітіна, О. В. Шилова, Т. С. Цибуленкова та ін.), але в цілому психолого-педагогічні умови в навчальних закладах не передбачають спеціальної, цілеспрямованої роботи щодо розвитку здібностей соціального інтелекту дітей.

Професійна підготовка у ВНЗ спеціалістів низки спеціальностей (журналістів, менеджерів, провізорів, психологів, соціальних працівників, вчителів тощо), на думку вчених, повинна включати заходи розвитку саме соціального інтелекту. Психологи та педагоги пропонують загальні (наприклад, «Психологія і педагогіка», «Психологія управління») та спеціальні навчальні дисципліни («Проблеми міжособистісного спілкування», «Соціальний інтелект фахівця соціальної роботи і шляхи його розвитку»), які спрямовані на вдосконалення соціального інтелекту студентів (Г. П. Геранюшкіна, Г. В. Ожубко, М. Л. Тарасенко, Т. Ю. Коровіна, О. Ю. Павлова). Найбільшу увагу розвитку здібностей соціального інтелекту особистості покликано приділяти на етапі фахової підготовки, особливо під час підготовки спеціалістів із психології, соціальної роботи, педагогіки тощо (І. Ф. Баширов, А. В. Берклунд, Г. П. Геранюшкіна, Н. В. Дегтярьова, О. Є. Козлова, М. О. Лукічева, Л. О. Ляховець, Г. В. Ожубко, С. В. Руденко).

Метою статті є узагальнення соціально-психологічних та психолого-педагогічних методів, які впливають на розвиток здібностей соціального інтелекту спеціалістів професій типу «людина – людина», в тому числі й на етапі післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу. Науковець Н. В. Дегтярьова запропонувала методику педагогічного супроводу розвитку соціального інтелекту бакалаврів психолого-педагогічного напрямку із внесенням змін у зміст низки навчальних дисциплін («Соціально-активне навчання», «Психологія поведінки», «Психодіагностика»), а також у процес педагогічної практики [1]. Як методи навчання автором були вибрані особистісно-орієнтовані підходи, проблемні ситуації, моделювання, соціальні ролі, методики аналізу рефлексії психолого-педагогічних ситуацій. Педагогічна практика, на думку Н. В. Дегтярьової, дозволяє студентам конструювати і програвати в реальному навчальному процесі професійні педагогічні ситуації, в яких реалізуються всі функції соціального інтелекту педагога.

У свою чергу, І. Ф. Башировим визначені певні психологічні умови розвитку соціального інтелекту психолога військової частини в умовах професійної діяльності і професійного навчання: цілеспрямоване варіювання досвіду соціально-ролевої поведінки на основі розширення інформаційної моделі діяльності; забезпечення суб'єктної включеності в ситуації професійної діяльності, взаємодії та підвищення особистої відповідальності за результати діяльності, що сприяє збагаченню емоційно-особистісних аспектів ролевої поведінки й досвіду в умовах професійного спілкування і взаємодії з визначними фахівцями у професії; забезпечення випереджаючого самовизначення фахівця в цілях, умовах, засобах і критеріях оцінки своєї діяльності [2].

На думку Л. О. Ляховець [3], технологія конструктивного розвитку соціального інтелекту майбутніх психологів складається з таких етапів:

- 1) отримання нової інформації про себе та особливості власної взаємодії з іншими людьми;
- 2) усвідомлення та аналіз уявлень про себе та свою поведінку;
- 3) оволодіння новими формами пізнання поведінки та регулювання міжособистісної взаємодії;

4) закріплення позитивного досвіду в умовних, а пізніше – в реальних ситуаціях взаємодії (наприклад, у період активної психологічної практики);

5) набуття досвіду інтерпретації змісту ситуацій спільної діяльності та вибору відповідних стратегій поведінки.

Науковцями А. С. Гільяно та О. Ю. Ромашиною [4] були розроблені рекомендації педагогам-психологам із розвитку в молоді соціальної компетентності та підвищення ефективності соціальних контактів:

1. Комплекс ролевих ігор і повчальних соціальних ситуацій, спрямованих на розвиток соціальної компетентності, які забезпечують продуктивний розвиток соціальної компетентності за допомогою формування різних соціально-ролевих компетенцій.

2. Моделювання і проектування молодими людьми контексту соціального життя у формі ролево-ігрових проектів або ролевих ситуаційних ігор; проект – це реалістичний задум, план про бажане майбутнє, що містить в собі раціональне обґрунтування про конкретні причини існування).

3. Використати мотиваційні стимули, які спонукають молодь опановувати способи соціально-орієнтованих дій і вчинків (самоутвердження в групі, корекція власної самооцінки; реалізація творчих, організаторських та інших здібностей). Усі мотиваційні стимули особистісно-орієнтовані і, якщо грамотно використані психологом, сприятимуть молодим людям опановувати актуальні для них в тій або іншій ігровій ситуації способи соціально-орієнтованих дій і вчинків.

4. Влаштувати перегляд і спільне обговорення фільмів у групі, що сприятиме:

– озвитку психологічної компетентності шляхом знайомства з різними соціальними типажми та взаємодії з ними, спостерігаючи за розвитком сюжету;

– звитку емоційної сфери: учасники вчаться емпатії, починають усвідомлювати власні почуття й емоційні стани партнера по спілкуванню;

– вчати навичок вирішення проблем: робота з фільмом дозволяє учасникам побачити, що існує безліч різних способів вирішення проблем, розширити їх поведінковий репертуар;

– імати стрес: перегляд фільму та його аналіз дозволяють зняти емоційну напругу, а також навчають навичок релаксації та вміння спонтанно виражати свої почуття;

– звивати здатність до самоаналізу: на основі переглянутого матеріалу під час спільного обговорення учасники звертаються до власно-

го досвіду, вчаться рефлексії, усвідомлення власних почуттів і поведінки, що приводить до розвитку самосвідомості.

5. Розробити й реалізувати програму тренінгу, спрямовану на формування позитивної Я-концепції особистості, на розвиток у молоді впевненості в собі, своїх силах, своєму потенціалі.

На нашу думку, найбільш вдалою формою для вдосконалення здібностей соціального інтелекту в юнацькому віці та дорослої людини (наприклад, необхідність вдосконалення складових соціального інтелекту досить часто виникає у керівників різного рівня тощо) є соціально-психологічний тренінг. Соціально-психологічний тренінг необхідно активно впроваджувати в процес фахової підготовки спеціалістів професій «людина – людина». Репертуар розроблених вправ та ігор соціально-психологічного тренінгу досить широкий, що дозволяє варіювати їх у роботі тренера за потребами та умовами проведення (див., напр., [5–8]). Обсяг статті не дозволяє викласти структуру та повний конспект проведення соціально-психологічного тренінгу, проте слід наголосити на тих складових, які необхідно включати в нього:

– формування спеціальних знань з психології функціонування суб'єкта в групі;

– розвинення здібностей конструювати міжособистісний простір;

– розвинення здібностей адекватно сприймати емоційні реакції підлеглих та використовувати емоційні засоби для впливу на них;

– розвинення здібностей правильно розуміти мотиви оточуючих та коригувати їхню поведінку з метою більш ефективного вирішення професійних завдань;

– розвинення здібностей отримувати й надавати зворотний зв'язок.

На нашу думку, для формування знань щодо функціонування суб'єкта в групі необхідно приділити увагу темам «Динаміка існування малої групи», «Групові феномени», «Соціальні стереотипи», «Комунікативна діяльність» тощо.

Слід зазначити, що міжособистісна взаємодія вимагає конструювання, формування міжособистісного простору, процес якого передбачає:

1) вибір позиції відносно іншого, прилаштування до позицій один одного, «перевірку їх на міцність»;

2) чітке визначення просторових і тимчасових меж ситуації взаємодії, за межами яких вибрана позиція стає недоречною;

3) оформлення зайнятої позиції за допомогою використання вербальних і невербальних засобів комунікації.

Рекомендовані тренінгові вправи для розвитку навичок конструювання, формування міжособистісного простору: «Сліпий і поводитир», «Восьминіг», «Подарунок», «Атоми» й інші.

Можуть бути використані ролеві ігри, коли необхідно домогтися чогось від іншого, кому дається інструкція, що йому не слід піддаватися на маніпуляції, лестощі, залякування, умовляння тощо. Це можуть бути ігри «Іноземець», «Запрошення», «Магазин», «Займи гроші», «Чарівник», «Секретар» та інші [6].

Загальновідомо, що інформація в спілкуванні передається не лише словами, але й безліччю інших засобів, серед яких: жести, міміка, пози, одяг, зачіска тощо. Невербальні повідомлення в ситуації міжособистісної взаємодії можуть бути закодовані за допомогою:

1) виразних рухів тіла – так званої експресивної поведінки особистості (міміка, жести, пози тощо);

2) звукового оформлення мови (висоти, гучності, швидкості, ритмічності тощо);

3) певним чином організованого мікросередовища, що оточує людину (тобто того простору, який суб'єкт може контролювати або змінювати: від обстановки кабінету до відстані, на якій він вважає за краще говорити зі співрозмовником);

4) використання матеріальних предметів, що мають символічне значення (наприклад, букета до дня народження).

Рекомендовані нами тренінгові вправи для розвитку навичок невербального спілкування: «Похід», «Дзеркало», «Конкурс акторської майстерності», «Вимовляння фраз із різними інтонаціями», «Баня» й інші [6; 8].

Емоції, ставлення до них і способи їх вираження – істотна частина стилю спілкування людини. У міжособистісному спілкуванні емоції та почуття стають знаками, сенс яких важливо розуміти. У процесі спілкування можливі спотворення, неточності або навіть повне нерозуміння змісту емоційних повідомлень, що передаються один одному. Іноді одна й та сама емоція може бути інтерпретована в різний спосіб. Недостатня або надмірна емоційна експресивність, її неадекватність умовам – одне з найважливіших джерел конфлікту в міжособистісних стосунках.

Рекомендовані тренінгові вправи для розвитку навичок емоційної виразності: «Поза по колу», «Руки», «Дзеркало і мавпа», «Емоції в різних ситуаціях», «Зображення заданого стану».

Ефективне вирішення мотиваційних завдань утруднюється тим, що мотивація як система мотивів певної людини не завжди зрзу-

міла і тим більше не завжди доступна для регуляції ззовні, особливо без використання маніпулятивних технік.

Для правильного розуміння мотивів оточуючих та коригування їхньої поведінки з метою більш ефективного вирішення професійних завдань можуть бути використані ігри «Апатія», «Розподіл заробітної платні», «Контракт», «Саботаж», «Машина» тощо [7].

Важливим аспектом комунікації є зворотний зв'язок. Зворотний зв'язок – це вербальний й невербальний повідомлення, які людина навмисно або ненавмисно посилає у відповідь на повідомлення іншого. Зворотний зв'язок може бути спонтанним та обдуманим або довільним. Якщо слова або дії викликають у співрозмовника небажану реакцію, виникає необхідність проконтролювати зворотний зв'язок.

Не можна не погодитися з наведеними Д. У. Джонсоном ознаками зворотного зв'язку, які сприяють розумінню і не викликають захисних реакцій у партнера:

– потрібно звертати увагу на поведінку партнера, а не на його особистість;

– варто будувати зворотний зв'язок більше на спостереженні, ніж на умовиводах;

– необхідно використовувати більше опис, ніж власну думку;

– варто відображати поведінку, яка стосується певної ситуації, «тут і зараз», а не поведінку «взагалі», «там» і «тоді»;

– потрібно намагатися вивчати різні можливості, а не виголошувати відповіді або рішення;

– потрібно висловлювати більшою мірою свої думки або інформацію, ніж поради;

– потрібно звертати увагу на цінність зворотного зв'язку для партнера, він не повинен бути «виходом зі становища» для того, хто його дає;

– зворотний зв'язок має містити ту кількість інформації, яку партнер може використати;

– необхідно враховувати чинники часу й місця так, щоб інформація партнером сприймалась у сприятливий час;

– зворотний зв'язок має відображати більше того, що сказано, ніж того, чому це сказано. Коли зворотний зв'язок відображає що, як, коли, де щодо сказаного, він ґрунтується на характеристиках, які ми спостерігаємо [5, с. 24–26].

Рекомендовані тренінгові вправи: «Довге прекрасне життя», «Спогад про першу зустріч», «Ніхто не знає це про мене», «Ти думаєш, що я». Може бути використана ролева гра «Хто і як буде поводитися в певній ситуації».

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Для повноцінного розвитку соціального інтелекту особисто-

сті потрібні певним чином організоване набуття людиною соціального досвіду і практика соціальних взаємодій. Важливим завданням є пошук оптимальних форм соціального навчання й виявлення їх специфічних закономірностей. Метод соціально-психологічного тренінгу є провідним у вдосконаленні здібностей соціального інтелекту в юнацькому віці та дорослої людини. Проведення соціально-психологічного тренінгу необхідно спрямувати перш за все на формування спеціальних знань із психології функціонування суб'єкта в групі; розвинення здібностей конструювати міжособистісний про-

стір, адекватно сприймати емоційні реакції суб'єктів професійної діяльності та використовувати емоційні засоби для коректного впливу на них, правильно розуміти мотиви оточуючих та коригувати їхню поведінку з метою більш ефективного вирішення професійних завдань, отримувати та надавати зворотний зв'язок.

Доцільно впроваджувати у процес фахової підготовки спеціалістів професій «людина – людина», в тому числі й юридичних спеціальностей, соціально-психологічний тренінг з метою більш ефективної підготовки до виконання професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Дегтярева Н. В. Методика педагогического сопровождения развития социального интеллекта бакалавров психолого-педагогического направления // Психология и педагогика: методика и проблемы практического применения: сб. материалов XXIX Междунар. науч.-практ. конф./под общ. ред. С. С. Чернова. Новосибирск: СИБПРИНТ, 2013. С. 50–55.
2. Баширов И. Ф. Социальный интеллект как фактор успешности профессиональной деятельности военного психолога: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05. М., 2006. 23 с.
3. Ляховець Л. О. Особливості формування соціального інтелекту у майбутніх психологів: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05. Чернігів, 2009. 18 с.
4. Гильяно А. С., Ромашина Е. Ю. Неформальные молодежные организации и проблема социализации. *Известия ПГПУ им. В. Г. Белинского*. 2012. № 28. С. 1184–1187. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/neformalnye-molodezhnye-organizatsii-i-problema-sotsializatsii> (дата звернення: 13.09.2016).
5. Джонсон Д. У. Тренинг общения и развития: пер. с англ. М.: Прогресс, 2000. 248 с.
6. Сидоренко Е. Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии. СПб.: Речь, 2003. 208 с.
7. Сидоренко Е. В. Мотивационный тренинг. М.: Речь, 2005. 240 с.
8. Фопель К. Создание команды. Психологические игры и упражнения: пер. с нем. М.: Генезис, 2002. 400 с.

Надійшла до редколегії 15.09.2016

ХАРЧЕНКО С. В. МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ СПОСОБНОСТЕЙ СОЦИАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Для полноценного развития социального интеллекта личности необходимы определённым образом организованное приобретение человеком социального опыта и интенсивная практика взаимодействий. Целью работы было обобщение социально-психологических и психолого-педагогических методов, влияющих на развитие способностей социального интеллекта специалистов профессий типа «человек – человек». Приведена структура социально-психологического тренинга, который, по мнению автора, является ведущим в совершенствовании способностей социального интеллекта в юношеском возрасте и взрослого человека.

Ключевые слова: *социальный интеллект, общение, методы развития социального интеллекта, социально-психологический тренинг.*

KHARCHENKO S. V. METHODS OF DEVELOPING ABILITIES OF THE SOCIAL INTELLECT IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

Social intellect is the basis of social cognition of a personality. For the full development of the individual's social intellect we need organized acquiring by a person of social experience in a certain way and intensive practice of interactions. The objective of the paper was a synthesis of social and psychological, psychological and pedagogical methods that affect the development of abilities of social intellect of specialists of the professions such as “human being – human being”. The author has provided methods of social intellect offered in the literature at the stage of professional training: personality-oriented approaches, problem situations, modeling, social roles, methods of analysis of the reflection of psychological and pedagogical situations, etc. and recommendations to teachers and psychologists in the sphere of the development social competence and efficiency of social contacts within the youth.

The author has outlined the structure of social and psychological training, which can be used to improve components of social intellect of the specialists in a wide range of professions such as “human being – human being”.

The author emphasizes on the need to incorporate such components while improving components of social intellect: formation of special knowledge of psychology of functioning of a subject in a group; developing skills to build interpersonal space; expansion of abilities to properly perceive emotional reactions of others and ethically and correctly to use emotional means to impact on them; developing the abilities to properly understand the motives of others and adjust their behavior in order to solve professional tasks more effectively; expansion of abilities to receive and provide the feedback. The author of the paper has indicated possible training exercises and role plays for this training. Features of effective feedback in the communication process have been provided.

The author emphasizes on the feasibility of implementing social and psychological training in the process of professional training of specialists of the professions of “human being – human being”, including the legal professions in order of more effective training for fulfilling professional activities.

Keywords: *social intellect, communication, methods of development of social intellect, social and psychological training.*

УДК 159.9

О. М. ЦІЛЬМАК,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії

Одеського державного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2099-5968>

ГОЛОВНІ ОЗНАКИ ДРОМОМАНІЇ У ДІТЕЙ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ДІАГНОСТИКИ ПРАЦІВНИКАМИ ВІДДІЛУ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Вказано відмінності дромоманії від псевдодромоманії та від стійкої звички дитини до бродяжництва. Описано ознаки дромоманії – занепокоєння, патологічна імпульсивність або раптовість вчинку, безвідповідальність, зниження критичності до свого стану, байдужість до деталей, відсутність плану, відсутність мети мандрівки.

Надано чіткі рекомендації для працівників відділу (відділення) ювенальної превенції Національної поліції стосовно тактики дій з безпритульними та бездоглядними дітьми, які знаходяться на певному етапі розвитку психопатологічного синдрому – дромоманії. Підкреслено, що саме озброєння фахівців відділів (відділень) ювенальної превенції Національної поліції знаннями стосовно основних ознак та етапів дромоманії сприятиме профілактиці розвитку деструктивних і негативних явищ серед безпритульних та бездоглядних дітей, а також своєчасному вжиттю конкретних заходів для надання їм кваліфікованої психіатричної допомоги.

Ключові слова: *дромоманія, псевдодромоманія, стійка звичка до бродяжництва, діти, бродяжництво, безпритульність, бездоглядність, ознаки, критерії, відділ (відділення) ювенальної превенції, Національна поліція.*

Tsilmak, O.M. (2016), “The main features of children’s dromomania and the criteria of their diagnostics by the officers of juvenile prevention department of the National Police” [“Holovni oznaky dromomanii u ditei ta kryterii ikh diahnostryky pratsivnykamy viddilu yuvenalnoi preventsii Natsionalnoi politsii”], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 159–164.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України як правової держави спостерігається поширення такого негативного явища, як дитяче бродяжництво. Слід зазначити, що у ст. 2 закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» [1] зазначено, що «безпритульні діти – діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім’ю або дитячі заклади, де вони виховувалися, і не мають певного місця проживання». Цей Закон визначає загальні засади соціального захисту безпритульних дітей та забезпечує

правове регулювання відносин у суспільстві, які спрямовані на реалізацію безпритульними дітьми прав і свобод, передбачених Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами.

Слід зазначити, що з явищем дитячого бродяжництва часто зустрічаються під час виконання професійних функцій працівники відділу (відділення) ювенальної превенції Національної поліції. Саме вони, здійснюючи рейди у відповідному районі, розшукують дітей, які зникли або які залишили сім’ї, навчально-